

Sygn. akt II Ca 614/18, II Cz 616/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman (spr.)
Sędziowie	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSR del. Aleksandra Szymorek - Wąsek
Protokolant	st.sekr.sąd. Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa J. K.

przeciwko A. C., T. D., Gminie M. T., I. K., A. K., L. K., A. M., M. P., R. S., M. S., K. T. (1), K. T. (2), I. W., Wspólnocie Mieszkaniowej nieruchomości położonej przy ul. (...)

na skutek apelacji pozwanej Gminy M. T. oraz zażalenia pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości położonej w T. przy ul. (...)

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 21 marca 2018 roku, sygn. akt I C 174/13

1. umarza postępowania wywołane wniesieniem zażalenia,
2. oddala apelację,
3. zasądza od pozwanej Gminy M. T. na rzecz powódki J. K. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

SSO Paweł Hochman

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSR Aleksandra Szymorek-Wąsek

Sygn. akt II Ca 614/18; II Cz 616/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 14 lutego 2013 r., skierowanym przeciwko pozwanemu Gminie M. T., powódka J. K. reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wnosila o zasądzenie na swoją rzecz:

- kwoty 20000 zł. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty;

- kwoty 4.899,60 zł. tytułem odszkodowania za koszty opieki wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty;

- ustalenia, że pozwany ponosi odpowiedzialność za skutki wypadku z dnia 22 stycznia 2009 r.

- zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 29 kwietnia 2013 r., pełnomocnik pozwanego podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia wnosił o oddalenie w powództwa w całości, zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego wg norm przepisanych oraz zawiadomienie (...) S.A. (...) w W. o toczącym się postępowaniu i wezwanie go do udziału w sprawie.

Na uzasadnienie swojego stanowiska pełnomocnik pozwanego wskazał, iż pozwana Gmina kwestionuje swoją odpowiedzialność zarówno co do zasady jak i co do wysokości.

Na skutek dokonanego zawiadomienia z dnia 6 maja 2013 r., doręzonego w dniu 14 maja 2013 r. ubezpieczyciel (...) S.A. (...) nie przystąpił do sprawy w charakterze interwenienta.

W piśmie procesowym z dnia 5 grudnia 2013 r., pełnomocnik pozwanego precyzując dotychczasowe stanowisko w sprawie, wnosił o oddalenie powództwa całości z uwagi na brak legitymacji procesowej biernej po stronie pozwanej Gminy M. T., zasądzenie kosztów postępowania wg norm przepisanych oraz zawiadomienie ubezpieczyciela - (...) S.A. Zespół (...) w Pionie Klienta Korporacyjnego z siedzibą w P. o toczącym się postępowaniu i wezwanie go do udziału w sprawie.

W piśmie procesowym z dnia 2 września 2013 roku, pełnomocnik pozwanego wnosił o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanych: A. C., T. D., I. K., A. M., M. P., S. P., M. S., I. W., A. K., L. K., R. S., S. S., K. T. (2), K. T. (1), Wspólnotę Mieszkaniową (...) położonej ul. (...) w T..

Postanowieniem z dnia 28 października 2014 roku, wydanym na rozprawie, Sąd na podstawie art. 194 § 1 k.p.c. wezwał w/w do udziału w sprawie w charakterze pozwanych.

W piśmie procesowym z dnia 17 lutego 2014 r., złożonym na rozprawie, pełnomocnik pozwanego Wspólnoty Mieszkaniowej (...) położonej ul. (...) w T. wnosił o zawiadomienie o toczącym się postępowaniu na podstawie art. 84 § 1 k.p.c. ubezpieczyciela - (...) S.A. z siedzibą w W..

Wyrokiem z dnia 21 marca 2018 r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim:

1. zasądził od pozwanego Gminy M. T. na rzecz powódki J. K.:

a/ kwotę 15.000,00 zł. tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 grudnia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

b / kwotę 2.820,00 zł. tytułem odszkodowania za poniesione koszty opieki wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 grudnia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie w stosunku do pozwanego Gminy M. T.;

3. oddała w całości powództwo w stosunku do pozostałych pozwanych;

4. zasądził od pozwanego Gminy M. T. na rzecz powódki J. K. kwotę 1.344,00 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego;

5. odstąpił od obciążania powódki J. K. kosztami procesu na rzecz pozostałych pozwanych;

6. nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim od pozwanego Gminy M. T. kwotę 896,40 zł. tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu i kwotę 512,00 zł. tytułem zwrotu wydatków na opinie biegłego od uwzględnionej części powództwa;

7. odstąpił od obciążania powódki J. K. nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa.

Podstawę powyższego wyroku stanowiły następujące ustalenia Sądu pierwszej instancji:

W dniu (...) r., na ul. (...) w T. powódka J. K. idąc chodnikiem, potknęła się o nierówną i wystającą płytę chodnikową, w wyniku czego upadła i doznała urazu nadgarstka prawego. Po zdarzeniu, z uwagi na nasilające się dolegliwości bólowe, powódka J. K. zgłosiła się do szpitala w T., gdzie po wykonaniu RTG stwierdzono złamanie nasady dalszej kości promieniowej prawej z przemieszczeniem odłamów i zastosowano leczenie zachowawcze - repozycja ręczna z unieruchomieniem w gipsie przedramiennym.

W dniu 2 lutego 2009 r., ze względu na przemieszczenie odłamów, wykonano repozycję złamania i stabilizację drutami K.. Druty zespalające usunięto powódce w dniu 22 kwietnia 2009 r. i zastosowano rehabilitację.

W wyniku zdarzenia z dnia 22 stycznia 2009 r., powódka J. K. doznała złamania nasady dalszej kości promieniowej prawej z przemieszczeniem odłamów, które spowodowało uszczerbek na zdrowiu powódki w wysokości 7%, określony na podstawie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18.12.2002r. pozycja 122a.

Silne dolegliwości bólowe występowały u powódki J. K. po złamaniu (około 7 dni) oraz przy powtórnej repozycji i zespoleniu (5-7 dni). Dolegliwości bólowe okresowe o średnim nasileniu utrzymywały się do kwietnia 2009 r. powstały w momencie urazu (zwichnięcia) oraz repozycji (nastawienia) zwichnięcia, a po założeniu unieruchomienia dolegliwości bólowe systematycznie ustępowały. Leczenie powódki J. K. zostało zakończone i obecnie powódka nie wymaga dalszego leczenia, w tym i rehabilitacji, związanej z przebyłym wypadkiem.

Ze względu na unieruchomienie po przebyłym złamaniu, powódka jako osoba praworęczna, wymagała w okresie od dnia urazu do końca kwietnia 2009 roku pomocy osób trzecich w takich czynnościach jak mycie i utrzymywanie higieny osobistej, sporządzanie posiłków, ubieranie się, czynności porządkowe w wymiarze 3-4 godzin dziennie.

W chwili obecnej, powódka J. K. uskarża się na bóle nadgarstka prawego przy zmianach pogody, osłabienie siły reki prawej oraz drętwienie palca V.

Przedmiotowy chodnik, na którym doszło do zdarzenia z udziałem powódki J. K. położony jest na drodze gminnej przy ul. (...) tj. działce o numerze (...), której właścicielem jest Gmina M. T. i dla której to nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta o nr (...) znajduje się w zarządzie pozwanej Gminy M. w T.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że powyższe ustalenia faktyczne poczynił w oparciu o dokumenty załączone do akt niniejszej sprawy, a w szczególności z dokumentacji medycznej i fotograficznej miejsca zdarzenia, opinie biegłego ortopedy - traumatologa jak i też zeznania powódki J. K. i świadka S. M. w zakresie dotyczącym miejsca i przebiegu zdarzenia oraz konieczności korzystania z pomocy i opieki osób trzecich, które uznał za wiarygodne. Dokonując oceny zgromadzonego tak materiału dowodowego Sąd stwierdził, iż brak jest podstaw, aby odmówić waloru wiarygodności opiniom, sporządzonym w sprawie przez biegłego ortopedy-traumatologa. Zdaniem Sądu, powyższe opinie zostały sporządzone w oparciu o załączoną dokumentację medyczną powódki, bazują na wiedzy i doświadczeniu biegłego w zakresie jego specjalności. Ponadto, opinie te (opinia główna i opinie uzupełniające) jako odnoszące się do wszystkich kwestii zawartych w tezach dowodowych są wyczerpujące i zawierają fachowe uzasadnienie wniosków końcowych w nich zawartych.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd zważył, że bezspornym jest, iż powódka J. K. na skutek wypadku z dnia 22 stycznia 2009 roku doznała złamania nasady dalszej kości promieniowej prawej z przemieszczeniem odłamów i że zastosowano leczenie zachowawcze - repozycję ręczną z unieruchomieniem w gipsie przedramiennym.

Spornym natomiast jest to, kto ponosi odpowiedzialność za zaistniałe zdarzenie, a zatem kto posiada legitymację procesową bierną w niniejszym postępowaniu i czy legitymację tą posiada Gmina M. T.. W przedmiotowej sprawie, do zdarzenia z udziałem powódki J. K. doszło na chodniku położonym na drodze gminnej przy ul. (...) w T. tj. działce o numerze (...), której właścicielem jest Gmina M. T. i dla której to nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta o nr (...). Podstawą odpowiedzialności zarządcy drogi za szkody powstałe w związku z ruchem drogowym jest art. 415 k.c., a zatem odpowiedzialność zarządcy drogi warunkuje: istnienie szkody, możliwość przypisania winy oraz związek przyczynowy między zawinionym zachowaniem a szkodą. Na zarządcy drogi ciąży szeroko rozumiany obowiązek wykonywania ogółu prac remontowych i zabezpieczających przywracających pierwotny stan nawierzchni oraz bieżących robót konserwacyjnych, porządkowych i innych, których celem jest poprawa i zwiększenie bezpieczeństwa ruchu. Zobligowany jest on również do przeprowadzania okresowych kontroli dróg (art. 20 pkt 4, 10 i 11 ustawy o drogach publicznych). Pierwszoplanowym zadaniem zarządcy jest utrzymanie drogi w stanie wykluczającym narażenie użytkowników na wypadek, pozostający w adekwatnym (wyłącznym i bezpośrednim) związku przyczynowym z ich wykorzystaniem.

Zdaniem Sądu, uzasadniona jest odpowiedzialność pozwanej Gminy M. T. co do zasady, albowiem chodnik jako fragment drogi publicznej znajdujący się przy ul. (...) (na którym doszło do zdarzenia z udziałem powódki J. K.), objęty jest obowiązkiem utrzymania przez Gminę M. T. w ramach jej zadań publicznych, a w chwili zdarzenia doszło do wyodrębnienia nieznacznej części lokali w budynku położonym na nieruchomości położonej przy ul. (...), a zarząd nad nieruchomością sprawowała Gmina M. T. jako właściciel większości udziałów w nieruchomości.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że przesłanki, na podstawie których osoba poszkodowana może żądać naprawienia szkody niemajątkowej, tzw. krzywdy powstałej na skutek doznania obrażeń ciała lub rozstroju zdrowia, określają przepisy art. 445 § 1 k.c., zgodnie z którym w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przepis art. 444 § 1 k.c. dodatkowo stanowi, iż w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Podstawą żądania zadośćuczynienia mogą być cierpienia fizyczne i psychiczne występujące łącznie lub oddzielnie. W celu określenia wysokości zadośćuczynienia należącego powódce J. K., Sąd uwzględnił okoliczności mające wpływ na doznane przez powódkę krzywdy, a zwłaszcza stopień i czas trwania cierpień fizycznych oraz trwałość skutków czynu niedozwolonego. W ocenie Sądu, z analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż silne dolegliwości bólowe występowały u powódki J. K. po złamaniu (około 7 dni) oraz przy powtórnej repozycji i zespoleniu (5-7 dni). Dolegliwości bólowe okresowe o średnim nasileniu utrzymywały się natomiast do kwietnia 2009 r. Na rozmiar doznanej przez powódkę J. K. krzywdy znaczący wpływ miał również fakt, iż w okresie unieruchomienia w opatrunku gipsowym doznawała ona utrudnienia w czynnościach życia codziennego, co powodowało konieczność korzystania z pomocy innych osób. Wysokość stwierdzonego u powódki J. K. 7% uszczerbku na zdrowiu wynika ze skutków złamania nasady dalszej kości promieniowej prawej z przemieszczeniem odłamów.

Sąd pierwszej instancji podkreślił również, iż zadośćuczynienie określone w art. 445 k.c. ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość.

Z powyższych względów, uwzględniając ustalony przez biegłego ortopeda traumatologa u powódki J. K. trwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 7%, Sąd zasądził na rzecz powódki od pozwanej Gminy M. T. kwotę 15.000,00 zł tytułem należącego zadośćuczynienia.

O odsetkach ustawowych Sąd orzekł na podstawie art. 481 i art. 482 k.c., zasądzając je zgodnie ze zgłoszonym w tym zakresie żądaniem.

Odnośnie dochodzonego roszczenia odszkodowawczego w przedmiocie zwrotu kosztów pomocy udzielanej powódce w okresie jej choroby i rekonwalescencji Sąd pierwszej instancji wskazał, że co do zasady żądanie takie było słuszne w myśl art. 444 § 1 k.c. Nie może budzić wątpliwości, że z uwagi na rodzaj odniesionych obrażeń powódka - do czasu uzyskania sprawności umożliwiającej jej samodzielne funkcjonowanie - zmuszona była do korzystania z pomocy

udzielanej jej przez inne osoby. Owe pomocy powódce udzielała osoba wynajmująca u niej w tym czasie pokój. Ta okoliczność powoduje, że nie było zasadne przyjmowanie do wyliczeń szkody z tego tytułu maksymalnych stawek wynagrodzenia opiekunek MOPS w T., jak o to wnosił pełnomocnik powódki. Osoby te zajmują się wykonywaniem opieki nad osobami chorymi zawodowo i dlatego nie jest zasadne przyznawanie takiego samego wynagrodzenia za pomoc osoby sprawującej opiekę nieprofesjonalnie.

Z tych względów, zdaniem Sądu, należało przyjąć stawkę w wysokości 10 złotych za godzinę opieki.

Wysokość odszkodowania z tytułu kosztów opieki, Sąd ustalił w oparciu o opinię biegłego ortopedy traumatologa lek. med. J. B., zgodnie z którymi powódka J. K. przez okres 94 dni, wymagała pomocy osób trzecich w wymiarze 3-4 godziny dziennie, a zatem koszt opieki osób trzecich wyniósł 2.820,00 zł (94 dni x 3 godz. x 10 zł) i ta kwota podlegała zasądzeniu od pozwanej Gminy M. T. na rzecz powódki J. K. kwotę 2.820,00 zł tytułem odszkodowania za poniesione koszty opieki.

O odsetkach ustawowych Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. i art. 482 k.c., zasądzając je zgodnie ze zgłoszonym w tym zakresie żądaniem.

W ocenie Sądu pierwszej instancji powództwo w zakresie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za skutki zdarzenia z dnia 22 stycznia 2009 r., oparte na treści art. 189 k.p.c., nie zasługuje na uwzględnienie. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego. Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa. Interes prawny powódki w sprawie niniejszej w żądaniu ustalenia pozytywnego, wyraża się w zapobieżeniu niekorzystnym dla niej skutkom związanym z upływem terminu przedawnienia.

W obowiązującym stanie prawnym, wskutek wprowadzenia art. 442¹ k.c., wykorzystanie powództwa z art. 189 k.p.c. jest, zdaniem Sądu, zbędne dla ochrony interesów poszkodowanej. Dopóki bowiem szkoda przyszła nie wystąpi, nie rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczeń. Obecnie wyeliminowane zostało niebezpieczeństwo upływu terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie wcześniej niż szkoda ta się ujawniła. Wprowadzenie bowiem uregulowania, że bieg terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie rozpoczyna się z chwilą dowiedzenia się przez poszkodowanego o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia oznacza, że nie został w żaden sposób ograniczony czas, w jakim może ujawnić się szkoda na osobie prowadząc do powstania (zaktualizowania się) odpowiedzialności pozwanego za skutki danego zdarzenia. Drugi, czy kolejny proces odszkodowawczy może toczyć się nawet po dziesiątkach lat od wystąpienia zdarzenia wyrządzającego szkodę. Niezależnie od powyższych rozważań dotyczących braku interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie, na dzień wyrokowania powództwo to jest nieudowodnione. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, by miało dojść do kolejnej szkody pozostającej w związku z wypadkiem z dnia 22 stycznia 2009 roku, albowiem proces leczenia powódki został już zakończony.

W pozostałym zakresie, sąd oddalił wniesione powództwo jako niezasadne.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach, o których mowa w punkcie 3 wyroku stanowił natomiast przepis art. 100 k.p.c., który przewiduje zasadę stosunkowego rozłożenia kosztów. Polega ona na rozłożeniu kosztów między stronami odpowiednio do wysokości, w jakiej zostały poniesione oraz stosownie do wyniku sprawy tj. stopnia uwzględnienia i nieuwzględnienia żądań.

Z porównania łącznej kwoty dochodzonej przez powódkę J. K. w niniejszej sprawie (24.899,60 zł) z kwotą zasądzoną (17.820,00 zł) wynika, iż powódka wygrała sprawę w 72%. Łącznie koszty postępowania w sprawie wyniosły 4.800,00 zł, a złożyły się na nie:

- po stronie powódki: wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2.400,00 zł ustalone na podstawie § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz

ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1348 z póź. zmianami), opłata od pełnomocnictwa - 17 zł;

- po stronie pozwanego: wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2.400,00 zł ustalone na podstawie § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1349 z póź. zmianami), opłata od pełnomocnictwa - 17 zł.

Ponieważ powódka J. K. poniosła koszty w wysokości 2.400,00 zł, a powinna je ponieść w kwocie 1.344,00 zł (28% x 4.800,00 zł), to zgodnie z treścią art. 100 k.p.c. pozwana Gmina M. T. powinna jej zwrócić kwotę 1.344,00 złotych tytułem zwrotu poniesionych kosztów procesu (3.744,00 zł - 2.400,00 złotych).

Z uwagi na trudną sytuację materialną powódki J. K., Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. orzekł jak punkcie 5 wyroku.

Mając na uwadze zasadę stosunkowego rozłożenia kosztów oraz przepis art. ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz.U. 2016 poz. 623) Sąd orzekł jak w punkcie 6 wyroku, nakazując pobrać na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz.:

- od pozwanej Gminy M. T. kwotę 896,40 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej i kwotę 512,00 zł tytułem zwrotu wydatków na opinie biegłych od uwzględnionej części powództwa.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia punktu 7 wyroku stanowił natomiast przepis art. 113 ust. 4 ustawy z dnia z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. 2016 poz. 623).

Powyższe orzeczenie zostało zaskarżone dwoma środkami zaskarżenia.

Zażalenie na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zostało wniesione przez pełnomocnika pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej.

Zażaleniem zakwestionowano rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zawarte w punkcie 5 wyroku. Pełnomocnik skarżącej zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 102 k.p.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w przypadku braku udowodnienia przez powódkę zasadności uwzględnienia niniejszej regulacji oraz nie wykazania, iż w toku postępowania ujawnione zostały szczególne okoliczności przemawiające za jego zastosowaniem, czego konsekwencją stało się odstąpienie od obciążenia powódki J. K. kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną Wspólnotę Mieszkaniową nieruchomości położonej w T. przy ul. (...), pomimo oddalenia powództwa w całości w stosunku do pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej.

Wniósł o zmianę rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w punkcie 5 zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od powódki J. K. na rzecz pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości położonej w T. przy ul. (...) kwoty 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz o zasądzenie od powódki J. K. na rzecz pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości położonej w T. przy ul. (...) kwoty 255 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik pozwanej Gminy M. T., który zaskarżył go w części zasądzonej od pozwanej Gminy na rzecz powódki kwotę 15000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 grudnia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz zasądzającym kwotę 2 820 zł tytułem odszkodowania za poniesione koszty opieki wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 grudnia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, oraz oddalającej w całości powództwo w stosunku do pozostałych pozwanych.

W apelacji zaskarżono również rozstrzygnięcie o kosztach procesu, to jest w zakresie nakazującym pobrać od pozwanej Gminy na rzecz powódki kwotę 1 344 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego oraz w zakresie

nakazującym pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim kwotę 896,40 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu oraz kwotę 512 zł (pięćset dwanaście złotych) tytułem zwrotu wydatków na opinie biegłego od uwzględnionej części powództwa.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) nierozpoznanie istoty sprawy polegające na przyjęciu przez Sąd I instancji, że uzasadniona jest odpowiedzialność Gminy M. T. co do zasady, ponieważ chodnik, na którym doszło do zdarzenia wyrządzającego szkodę, objęty jest obowiązkiem utrzymania przez Gminę w ramach jej zadań publicznych, a w chwili zdarzenia doszło do wyodrębnienia nieznacznej części lokali w budynku położonym na nieruchomości położonej przy ul. (...), a zarząd nad nieruchomością sprawowała Gmina M. T. jako właściciel większości udziałów w nieruchomości, w efekcie czego sąd nie dokonał oceny przesłanek będących podstawy roszczenia, tj. przesłanek stanowiących o jego istnieniu, a więc przesłanek przysługiwania powódce roszczenia o zadośćuczynienie i odszkodowanie, przy czym odpowiedzialność za utrzymanie chodnika w należyłym stanie ciążyła na Wspólnocie Mieszkaniowej nieruchomości położonej przy ul. (...) nie na Gminie M. T.,

2) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego oraz sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego jego ocenę, polegającą na przyjęciu, iż ustalenia faktyczne sąd poczynił w oparciu o dokumenty załączone do akt sprawy, które prowadzą do wniosku, iż uzasadniona jest odpowiedzialność pozwanej Gminy, przy czym z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wynika wniosek przeciwny, że pozwana nie jest odpowiedzialna za zdarzenie wyrządzające szkodę, będące przedmiotem niniejszego postępowania.

3) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku oceny kluczowych dowodów, warunkujących brak odpowiedzialności pozwanej Gminy za zdarzenie wyrządzające szkodę.

Wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Tomaszowie Mazowieckim wraz z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w części poprzez oddalenie powództwa także co do kwoty 15000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 grudnia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz co do kwoty 2 820 zł tytułem odszkodowania za poniesione koszty opieki wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 grudnia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powódki wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu za instancję odwoławczą.

W odpowiedzi na zażalenie pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej pełnomocnik powódki wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie od pozwanego Wspólnoty Mieszkaniowej (...) położonej przy ul. (...) w T. na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Podczas rozprawy w dniu 15 października 2018 r. pełnomocnik pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej (...) przy ul (...) cofnął wniesione zażalenie.

Pełnomocnik powódki oświadczył, że nie wnosi o zasądzenie od w/w pozwanej zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgłoszony przez skarżącego zarzut nierozpoznania istoty sprawy uznać należy za całkowicie chybiony. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 lipca 2018 r. (sygn. akt V CZ 44/18) nierozpoznaniem istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. jest brak rozstrzygnięcia co do przedmiotu sprawy, wyznaczonego treścią i materialno-prawną podstawą żądania powoda, materialno-prawnymi bądź będącymi ich następstwem procesowymi zarzutami pozwanego. Dochodzi do niego wówczas, gdy sąd zaniechał ich zbadania bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka jurysdykcyjna lub procesowa unicestwiająca roszczenie, przykładowo bezpodstawnie odmówił dalszego prowadzenia sprawy przyjmując brak legitymacji procesowej stron, skuteczność twierdzenia lub zarzutu wygaśnięcia bądź umorzenia zobowiązania, upływ terminów zawitych, przedwczesność powództwa czy nie rozpoznał żądań w aspekcie wszystkich twierdzeń powoda lub zarzutów pozwanego oceniając, że nie zostały one zgłoszone lub zostały zgłoszone, ale są objęte prekluzją procesową.

W omawianej sprawie zadaniem Sądu było rozstrzygnięcie o roszczeniu zgłoszonym przez powódkę. Ustalenie, na podstawie przeprowadzonych dowodów podstawy faktycznej odpowiedzialności pozwanych, obejmujące udzielenie odpowiedzi na pytanie kto ponosi odpowiedzialność za niekwestionowaną przez również przez skarżącą szkodę oraz krzywdę jakich doznała powódka. Sąd spełnił powyższy obowiązek wydając zaskarżony wyrok.

Nie można się zgodzić ze skarżącym, że wydając zaskarżony wyrok Sąd I instancji, poczynił ustalenia niezgodnie z rzeczywistym stanem faktycznym. Zgłoszony na uzasadnienie powyższego stanowiska argument, iż Sąd meriti dokonał błędnych ustaleń faktycznych, a tym samym podniesione w nim powody wydanego orzeczenia są chybione, nie zasługuje na uwzględnienie. Tym samym twierdzenie o rzekomych błędach w ustaleniach faktycznych uznać należy za gołosłowne i nie poparte żadnymi skonkretyzowanymi argumentami. Powyższe oznacza że również wskazany przez skarżącego zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może zostać uwzględniony. Podkreślić należy, że formułując powyższy zarzut pełnomocnik skarżącego ograniczył się jedynie do sztamponowych stwierdzeń jakoby Sąd meriti wyprowadził z niego wnioski nielogiczne, niepoprawne oraz nie znajdujące pokrycia w tym materiale oraz, że materiał dowodowy został oceniony przez Sąd meriti w sposób niewszechstronny, niezgodny z zasadami doświadczenia życiowego oraz nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia logicznego rozumowania, z całkowitym pominięciem obowiązującej i ugruntowanej linii orzeczniczej.

Za całkowicie nieuzasadnione uznać należy również twierdzenia pozwanej Gminy, że brak jej odpowiedzialności wynika faktu, iż chodnik, na którym doszło do zdarzenia wyrządzającego szkodę jest zlokalizowany przy nieruchomości, znajdującej się w zarządzie Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości położonej przy ul. (...). Twierdzenia jakoby ze szkicu sytuacyjnego i fotografii wynika, że chodnik, na którym doszło do wypadku, nie znajduje się na terenie działki stanowiącej własność Gminy M. T. są całkowicie niezrozumiałe. Dowodem na potwierdzenie braku odpowiedzialności skarżącego nie może być również nieudowodnione twierdzenie jakoby nieruchomość ta, nie została zgłoszona do ubezpieczyciela w wykazie dróg objętych obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej. Podkreślić należy, że wskazane stanowisko strony pozwanej razi niekonsekwencją, skoro w odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego wniósł o zawiadomienie o toczącym się procesie ubezpieczyciela (...) S.A. a z załączonej polisy (k. 47v) wynika, że przedmiotem ubezpieczenia były również szkody związane z utrzymaniem dróg, ulic i chodników. Wniosek o przypozwanie ubezpieczyciela został jednocześnie powtórzony w piśmie z dnia 4 grudnia 2013 r. (k. 87).

Dokonując ustaleń dotyczących odpowiedzialności za stan chodnika na którym powódka doznała wypadku Sąd I instancji prawidłowo ocenił zgromadzone w sprawie dowody. W szczególności wskazać tu należy dokumentu odpisu księgi wieczystej nr (...). Przedmiotowy chodnik, na którym doszło do zdarzenia z udziałem powódki J. K. położony jest na drodze gminnej przy ul. (...) tj. działce o nr (...). której właścicielem jest Gmina M. T. i dla którego to nieruchomości prowadzona jest wskazana wyżej księga wieczysta.

Reasumując powyższe rozważania Sąd Okręgowy stwierdza, brak podstaw do zakwestionowania przyjętych przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych. Ustalenia te przyjmuje jednocześnie za własne wskazując, że stanowią również podstawę przedmiotowego rozstrzygnięcia.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie nie nastąpiło naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. Treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku, zawierało relacje o żądaniach stron i wynikach postępowania, część ustalającą, przedstawienie faktów ustalonych przez Sąd, z odwołaniem się do dowodów, które do tych ustaleń doprowadziły, oraz ocenę ich mocy i wiarygodności oraz wyjaśnia podstawę prawną rozstrzygnięcia. Uzasadnienie w przedmiotowej sprawie zawiera zatem wszystkie wymagane elementy.

Legitymacja procesowa (bierna lub czynna) należy do przesłanek materialnych (merytorycznych), przez które należy rozumieć okoliczności stanowiące w świetle norm prawa materialnego warunki poszukiwania ochrony prawnej na drodze sądowej. Skoro legitymacja procesowa jest przesłanką merytoryczną, o której istnieniu przesądzają przepisy prawa materialnego, mające zastosowanie w konkretnym stanie faktycznym. Legitymacja procesowa bierna lub czynna zawsze wiąże się z materialnoprawną stroną roszczenia będącego przedmiotem postępowania. Brak legitymacji biernej oznacza, że roszczenie skierowane zostało przeciwko podmiotowi niezobowiązanemu wobec powoda, podmiotowi, którego nie łączy z powodem żaden stosunek prawny, z którego wynika dochodzone roszczenie.

Pozwana Gmina jest legitymowana biernie w przedmiotowym procesie.

Sąd Okręgowy podziela tym samym stanowisko Sądu pierwszej instancji zgodnie, z którym odpowiedzialność pozwanej Gminy – M. T. wynika z art. 415 k.c. w związku z naruszeniem obowiązków wynikających z ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115, z póź. zm.).

Drogą publiczną w rozumieniu art. 2a ustawy jest budowla określona w art. 4 pkt 2 tej ustawy, której nadano jedną z kategorii wskazanych w jej art. 2 ust. 1 w zw. z art. 1. Skoro w art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych zdefiniowane zostało pojęcie "drogi" jako budowli wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami, stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym, to użyte w art. 2a tejże ustawy pojęcie "drogi" musi być rozumiane zgodnie ze wskazaną definicją. Chodnik, stosownie do art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych stanowi element drogi.

Obowiązki zarządcy drogi tyczą w szczególności utrzymywania nawierzchni, chodników, obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą, koordynacji robót w pasie drogowym, przeprowadzenia okresowych kontroli stanu dróg i obiektów mostowych, wykonywania robót interwencyjnych, robót utrzymaniowych i zabezpieczających oraz przeciwdziałania niszczeniu dróg przez ich użytkowników. Analizując orzecznictwo sądów jak i treść przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985r o drogach publicznych można stwierdzić, iż na zarządcy drogi ciąży szeroko rozumiany obowiązek wykonywania ogółu prac remontowych i zabezpieczających przywracających pierwotny stan nawierzchni oraz bieżących robót konserwacyjnych, porządkowych i innych, których celem jest poprawa i zwiększenie bezpieczeństwa ruchu. Pierwszoplanowym zadaniem zarządcy jest utrzymanie drogi w stanie wykluczającym narażenie użytkowników na wypadek pozostający w adekwatnym (wyłącznym i bezpośrednim) związku przyczynowym z ich wykorzystaniem. Zaniechanie lub wadliwe wypełnienie obowiązków, które ciąży na zarządcy prowadzi do powstania odpowiedzialności odszkodowawczej po jego stronie. Dla potwierdzenie powyższego stanowiska wskazać należy na pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi w wyroku z dnia 17 grudnia 2014 r. (sygn. akt I ACa 881/14), w którym wyjaśniono, że na zarządcy drogi ciąży szeroko rozumiany obowiązek wykonywania ogółu prac remontowych, zabezpieczających i przywracających pierwotny (prawidłowy) stan nawierzchni oraz bieżących robót konserwacyjnych, porządkowych i innych, których celem jest poprawa jakości i zwiększenie bezpieczeństwa ruchu, a jego pierwszoplanowym zadaniem jest utrzymanie drogi w stanie wykluczającym narażenie użytkowników na wypadek, pozostający w adekwatnym związku przyczynowym z ich wykorzystaniem. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 stycznia 1999 r. (sygn. akt I CKN 1005/97) wyjaśniając, że obowiązek utrzymania nawierzchni chodników, także będących elementem drogi gminnej ale położonej w granicach miasta na prawach powiatu, obciąża od dnia 1 stycznia 1999 r. zarządcę tej drogi, tj. zarząd miasta, w którego zarządzie droga pozostaje, a to na podstawie art. 20 pkt 4 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. Nr 14, poz. 60, ze zm.). Uchybienie przez zarząd miasta na prawach powiatu, który to zarząd z mocy art. 19 ust. 5 tej ustawy jest zarządcą wszystkich czterech kategorii dróg publicznych położonych w granicach

miasta o takim statusie prawnym, określonym wyżej obowiązki utrzymania nawierzchni chodników może więc być oceniane jako delikt samorządowego powiatu, będący jedną z przesłanek jego ewentualnej odpowiedzialności odszkodowawczej w ramach reżimu deliktowego. Odpowiedzialności tego podmiotu nie powinno wyłączać samo wystąpienie przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej właściciela nieruchomości, wzdłuż której położony jest chodnik stanowiący część ulicy leżącej w ciągu którejkolwiek spośród czterech kategorii dróg publicznych. Jeśli bowiem nawet właściciel nieruchomości dopuścił się deliktu polegającego na uchybieniu ustawowemu obowiązki oczyszczenia chodnika położonego wzdłuż jego nieruchomości, czym naruszył przepis art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. Nr 132, poz. 622), ale zarazem będący od dnia 1 stycznia 1999 r. zarządcą drogi organ samorządowego powiatu grodzkiego, tj. zarząd miasta, uchybił swojemu obowiązki wynikającemu z art. 20 pkt 4 § wystąpienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności deliktowej zarówno właściciela nieruchomości jak i samorządowego powiatu będącego zarządcą drogi, winni oni odpowiadać solidarnie za wyrządzoną swoim zachowaniem szkodę, a to na podstawie art. 441 § 1 k.c.

Sąd Okręgowy akceptując w pełni powyższe stanowisko wyjaśnia, że jego zastosowanie w przedmiotowej sprawie prowadzi do konkluzji, że nawet gdyby zaistniały podstawy prawne uzasadniające przypisanie pozwanej Wspólnocie Mieszkaniowej nieruchomości położonej przy ul. (...) odpowiedzialności za stan chodnika na którym powódka doznała wypadku, to okoliczność ta nie wyłącza odpowiedzialności skarżącego a jedynie może stanowić podstawę do ewentualnych roszczeń regresowych między pozwanymi.

W omawianej sprawie podstawą odpowiedzialności zarządcy drogi (pozwanej Gminy) jest istnienie szkody, możliwość przypisania winy oraz związek przyczynowy pomiędzy zawinionym zachowaniem, a szkodą. Zawinienie pozwanego polegało na braku należytej dbałości o stan chodnika. Istniejąca na nim nierówność spowodowała upadek powódki. Brak wskazanych powyżej działań był zatem czynem bezprawnym i zawinionym, a skutkiem tego był upadek powódki i w efekcie doznanie urazu, powodujące powstanie roszczeń na zasadzie art. 444 i 445 k.c.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do uwzględnienia zarzutów apelacyjnych. Jednocześnie w przedmiotowej sprawie nie zachodzą okoliczności uzasadniające podważenie prawidłowości zastosowania przez Sąd pierwszej instancji przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 444 oraz art. 445 k.c. z urzędu.

Wniesioną skargę apelacyjną jako nieuzasadnioną należało oddalić na podstawie przepisu art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zasądzając od skarżącej na rzecz powódki kwotę 1800 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym (§ 2 pkt. 5 w zw. z § 10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie).

Wobec cofnięcia zażalenia pozwanego Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości położonej przy ul (...), Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 391 § 2 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł o umorzeniu postępowania wywołanego wniesieniem powyższego środka zaskarżenia.

SSA w SO A. Lisiecki SSO P. Hochman SSR A. Szymorek – Wąsek (del.)